

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

กิตติรัตน์ สุวรรณรงค์, พย.ม.¹ ยูนิ พงศ์จตุรวิทย์, ประ.ด.^{2*} นุจรี ไชยมงคล, ประ.ด.³

บทคัดย่อ

ปัญหาพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันพบมากในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นและผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 170 ราย ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือวิจัยที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก และแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น มีค่าความเชื่อมั่นของแอลฟาครอนบาค เท่ากับ .84, .70, .86, .77 และ .93 ตามลำดับ เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ($\beta = -.273, p < .001$) รองลงมาคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ($\beta = .225, p < .01$) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ($\beta = .200, p < .01$) และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($\beta = -.179, p < .05$) ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 33.4 ($R^2 = .334, p < .001$) จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า พยาบาล บุคลากรด้านสุขภาพ และบุคลากรในโรงเรียน ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนารูปแบบหรือจัดโปรแกรม/กิจกรรมเพื่อช่วยเหลือและป้องกันพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เด็กวัยเรียนตอนปลาย

¹ นิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

³ รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* ผู้เขียนหลัก e-mail: yunee1809@yahoo.com

Predicting factors of Bullying behavior in Late School-Age Children

Gitirut Suwannarong, M.N.S.¹, Yunee Pongjaturawit, Ph.D.^{2*}, Nujjaree Chaimongkol, Ph.D.³

Abstract

Bullying behavior is most common problem in late school-age children. It affects bullies and victims physically, mentally and socially. This predictive correlational research aimed to examine predicting factors of bullying behavior in late school-age children. A stratified random sampling method was used to recruit 170 students from grade 5 and 6 in an extra-large school in Primary Educational Service Area Chonburi Office 1. Research instruments consisted of a demographic record form, the Revised Thai Rosenberg Self-Esteem Scale, the violent media consumption questionnaire, the parenting styles questionnaire, the influence of peers with bullying behavior questionnaire and the bullying behavior questionnaire. Cronbach's alpha coefficients of all questions were .84, .70, .86, .77 and .93, respectively. Data were conducted from November to December 2021. Data were analyzed by using descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis.

The study results revealed that predicting factors of bullying behavior, including parenting style ($\beta = -.273, p < .001$) followed by violent media consumption ($\beta = .225, p < .01$), influence of peers with bullying behavior ($\beta = .200, p < .01$), and self-esteem ($\beta = -.179, p < .05$), respectively. These predicting factors could together explain for 33.4 % ($R^2 = .334, p < .05$). These findings suggest that nurses, healthcare personnel and school personnel could use as a baseline data to develop programs/activities in order to effectively help and prevent bullying behavior in late school-age children.

Key words: Predicting factors, Bullying behavior, Late school-age children

¹ Student of Master degree of Nursing Science in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Burapha University

² Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University

³ Associate Professor, Faculty of Nursing, Burapha University

* Corresponding author e-mail: yunee1809@yahoo.com

ความสำคัญของปัญหา

พฤติกรรมข่มเหงรังแกกัน เป็นปัญหาที่พบบ่อยมากในโรงเรียน จากการสำรวจพฤติกรรมข่มเหงรังแกในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า นักเรียนร้อยละ 5 มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น และร้อยละ 14 ถูกผู้อื่นข่มเหงรังแก โดยพบอัตราของผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยประถมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 4-7 และระดับมัธยมศึกษาเฉลี่ยร้อยละ 4-5 (Luxenberg, Limber, & Olweus, 2019) สำหรับประเทศไทย พบเด็กถูกข่มเหงรังแกในสถานศึกษาปีละประมาณ 6 แสนคน ซึ่งเป็นการถูกข่มเหงรังแกจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันสูงถึงร้อยละ 40 (Department of Mental Health, 2018) พบเด็กเพศชายมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันร้อยละ 38 และเพศหญิงร้อยละ 28 (World Health Organization [WHO], 2020 b) และจากการศึกษาพฤติกรรมข่มเหงรังแกในเด็กอายุ 10-15 ปี จาก 15 โรงเรียน ทั่วประเทศไทย พบว่า เด็กมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันร้อยละ 91.79 โดยมีการข่มเหงรังแกกันมากถึงสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 24.86 (Niamesri, 2020) นอกจากนี้ยังพบพฤติกรรมข่มเหงรังแกกันในเด็กนักเรียนอายุ 10-12 ปี จำนวนมาก โดยข่มเหงรังแกกันเดือนละ 2-3 ครั้งหรือบ่อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 77.5 ซึ่งเป็นการข่มเหงรังแกกันในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด (Puranachakere, Punyapas, & Kaewpornsawan, 2015) จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นเป็นปัญหาที่พบบ่อยมากในเด็กวัยเรียนและพบมากขึ้นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

เด็กวัยเรียนตอนปลาย คือ เด็กที่มีอายุ 10-12 ปี เป็นวัยที่ร่างกายมีการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ชัดเจนมากขึ้น เช่น โกรธ รัก กลัว อิจฉา เป็นต้น ด้านจริยธรรมเริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมได้กำหนดไว้ เพื่อต้องการการยอมรับจากคนในสังคมโดยเฉพาะเพื่อนและครูในโรงเรียน สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะครอบครัว เพื่อน และครู ส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งหากเด็กมีความรู้สึกที่ดีกับตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ เด็กจะมีพฤติกรรมที่ดีและเหมาะสม แต่หากเด็กขาดความสุข มีปมด้อยในตนเอง ขาดทักษะในการเข้าสังคม อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมล่อเลียน กลั่นแกล้ง และข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ (Chatchawanon, Ularntinon, Empremsilapa, & Piyasilapa, 2020) ซึ่งพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น (Bullying behavior) เกิดขึ้นจากความไม่สมดุลของพลังอำนาจในตัวบุคคล โดยบุคคลที่ข่มเหงรังแกผู้อื่นมักรู้สึกว่าตนมีอำนาจเหนือกว่าอีกบุคคลหนึ่ง มีการใช้อำนาจกระทำกับเหยื่อผู้ที่อ่อนแอกว่า กระทำซ้ำ ๆ ทำให้เหยื่อได้รับความเสียหายไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือสังคม (Laeheem, 2013; WHO, 2020 a) รูปแบบการข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนที่พบได้บ่อยมี 4 รูปแบบ คือ ด้านร่างกาย วาจา สังคม และโลกไซเบอร์ โดยส่วนใหญ่พบการข่มเหงรังแกกันด้านวาจาและด้านร่างกาย ซึ่งการข่มเหงรังแกด้านวาจาเป็นพฤติกรรมที่ทำได้ง่าย เช่น การล้อเลียนชื่อ เชื้อชาติ และใช้คำพูดหยาบคายให้เสียใจ เป็นต้น ส่วนด้านร่างกาย เช่น การเตะ ตี ตบ ดึงผม และการทำลายสิ่งของ เป็นต้น (Yaowabut, 2015) ด้านสังคม เช่น โกหกและกระจายข่าวลือ กีดขวางการเข้าร่วมทางสังคมของเหยื่อ ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับทางสังคม เป็นต้น และด้านโลกไซเบอร์ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น โดยการใส่ร้ายป้ายสี การใช้ถ้อยคำหยาบคายต่อผู้อื่น เป็นต้น (Luxenberg et al., 2019; Puranachakere et al., 2015) เมื่อเด็กวัยเรียนมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกเกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ที่ข่มเหงรังแกผู้อื่น เช่น มีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เกรี้ยวกราด มีอารมณ์รุนแรง หากถูกจับได้อาจต้องพักการเรียน และออกจากโรงเรียน เป็นต้น (Child and Adolescent Mental Health Institute, 2018) และส่งผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เช่น เครียด นอนไม่หลับ มีพฤติกรรมแยกตัวเหม่อลอย ซึมเศร้า ทำร้ายตัวเองและคนอื่น ไม่สนใจการเรียน สมาธิสั้น ผลการเรียนตกต่ำ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น (Piyasil, 2020) ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหามาตรฐานการข่มเหงรังแกผู้อื่นตั้งแต่ในเด็กวัยเรียนจะช่วยลดอัตราของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ลดปัจจัยและพฤติกรรมข่มเหงรังแกไม่ให้กลายเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้นเมื่อเด็กก้าวสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นพยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรด้านสุขภาพที่ทำหน้าที่ในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพเด็กจึงมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการช่วยเหลือ ป้องกัน และลดการเกิดพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนดังกล่าว โดยประเมินภาวะสุขภาพของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และจิตสังคม ค้นหาความเสี่ยงและปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อ

การเกิดพฤติกรรมชมเชยผู้อื่นและนำข้อมูลมาวางแผนในการส่งเสริมสุขภาพเด็กให้มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป

จากแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) ที่กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลมีสาเหตุมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกบุคคล การกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะต้องมีการดำเนินการหลาย ๆ อย่างประกอบกัน โดยจะต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมนั้นก่อน จึงจะสามารถวางแผนและกำหนดวิธีการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำ PRECEDE MODEL ในขั้นตอนที่ 3 มาใช้ในการศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งพบปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงและครอบคลุมปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตามกรอบแนวคิดที่ใช้ดังกล่าว ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($r = .625, r = .665, p < .001$) (Chung, Sun, & Kim, 2018; Kiatsiri, 2017) การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ($r = .549, p < .01, r = .327, p < .001$) (Abu-Bake & Ayyd, 2018; Yaowabut, 2015) รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ($r = -.39, p < .01, OR = 9.33, p < .01$) (Carson, 2014; Sakarinkhul & Wacharasindhu, 2014) และอิทธิพลจากเพื่อน ($r = .474, p < .001$) (Yaowabut, 2015) ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า บุคลากรด้านสุขภาพ และบุคลากรในโรงเรียน สามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนารูปแบบหรือจัดโปรแกรม/กิจกรรมเพื่อลดหรือป้องกันพฤติกรรมชมเชยผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอำนาจการทำนายของปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยผู้อื่น ต่อพฤติกรรมชมเชยผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย

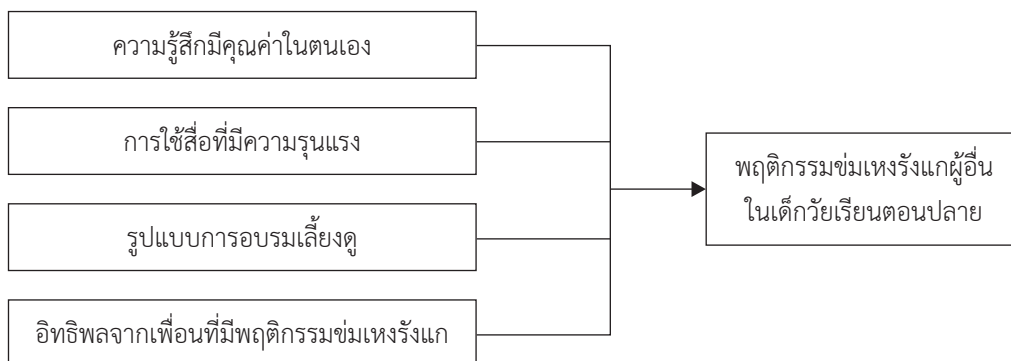
สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยผู้อื่น สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมชมเชยผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิด PRECEDE-PROCEED MODEL ของ Green and Kreuter (2005) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม โดย Green and Kreuter (2005) กล่าวว่า พฤติกรรมสุขภาพเกิดจากหลายสาเหตุร่วมกันทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล การที่บุคคลจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต้องมีการวางแผนและการวิเคราะห์อย่างเป็นกระบวนการ โดยต้องเริ่มต้นจากสภาพการณ์ของปัญหาที่เป็นอยู่ และพิจารณาย้อนกลับไประยะเป็นเพราะอะไร แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนเพื่อดำเนินการแก้ไข โดยกระบวนการมีทั้งหมด 8 ขั้นตอน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ทางการศึกษาและการประเมินทางระบบนิเวศวิทยา โดยวิเคราะห์หาสาเหตุหรือปัจจัยด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) เป็นปัจจัยพื้นฐานของการเกิดพฤติกรรมของบุคคลได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ สถานภาพของบุคคล เป็นต้น ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ได้แก่ ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ การรับรู้ และการให้คุณค่า ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) หมายถึง ความสามารถเข้าถึงได้ (Accessibility) และหาได้ง่าย (Available) เป็นสิ่งที่ช่วยให้การแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปได้ง่ายขึ้น เช่น ทักษะ แหล่งข้อมูล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น และปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยภายนอกที่มาจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อบุคคลเรื่องนั้น เช่น การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครู และเพื่อนหรือบุคคลในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา เป็นต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการทบทวน

วรรณกรรมมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยผู้วิจัยได้คัดสรรปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่คาดว่าจะสามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้ คือ ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง และปัจจัยเสริม ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบหาความสัมพันธ์เชิงทำนาย (Predictive correlational design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria) คือ 1) อ่าน เขียน และสื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ 2) ไม่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ (Learning disability) ได้แก่ มีความยากลำบากในการอ่าน การเขียน สะกดคำ การพูด การสื่อสาร และการใช้ภาษา เป็นต้น 3) พักอาศัยอยู่กับบิดา และ/หรือมารดาของตนเอง และ 4) ผู้ปกครองอนุญาตให้เด็กนักเรียนเข้าร่วมวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการวิเคราะห์อำนาจการทดสอบ (Power of analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.1.9.4 สำหรับตัวแปรทำนาย 4 ตัว กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power of analysis) ที่ .80 และขนาดอิทธิพล (Effect size) ขนาดปานกลาง เท่ากับ .15 (Cohen, 1988) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 85 ราย และเพื่อเป็นการลดอคติเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นประเด็นที่อ่อนไหวหากเก็บเฉพาะนักเรียนบางคน ผู้วิจัยจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักเรียนทุกคนในแต่ละห้องที่สุ่มได้ ซึ่งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยคัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 1 แห่ง โดยใช้การสุ่มแบบง่าย โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษดังกล่าวแบ่งการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ออกเป็น 2 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรปกติ และ หลักสูตรจูเนียร์ ซึ่งแต่ละหลักสูตรมีจำนวนชั่วโมงเรียนที่อาจารย์สอนโดยใช้ภาษาต่างประเทศต่างกัน ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกห้องเรียน หลักสูตรละ 2 ชั้นปี (ป.5 และ ป.6) โดยหลักสูตรจูเนียร์สุ่มชั้นปีละ 2 ห้องเรียน (ป.5 2 ห้อง ป.6 2 ห้อง) และหลักสูตรปกติสุ่มชั้นปีละ 1 ห้อง (ป.5 1 ห้อง ป.6 1 ห้อง) ตามสัดส่วนของห้องเรียนในแต่ละหลักสูตร จำนวน

นักเรียนในแต่ละห้องที่สุ่มได้รวมทั้งหมด 251 ราย แต่ทั้งนี้ผู้ปกครองอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 173 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเด็กวัยเรียนตอนปลายและครอบครัว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม การพักอาศัย จำนวนพี่น้อง จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และการใช้สื่อสังคมออนไลน์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของ Rosenberg (1965) ฉบับปรับปรุงภาษาไทยโดย Wongpakaran and Wongpakaran (2012) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามด้านบวก 6 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4, 7, 8, 10 และด้านลบ 4 ข้อ คือ ข้อ 2, 5, 6, 9 ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราวัดแบบลิเคิร์ต (Likert scale) 4 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยข้อคำถามด้านบวกให้คะแนน 3 ถึง 0 ส่วนข้อคำถามด้านลบให้คะแนน 0 ถึง 3 คะแนน ซึ่งคะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-30 คะแนน โดยคะแนนรวมมาก หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรงของ Yaowabut (2015) ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ เป็นประจำ ให้ 4 คะแนน บ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน บางครั้ง ให้ 2 คะแนน และ ไม่เคยเลย ให้ 1 คะแนน ซึ่งคะแนนรวมอยู่ในช่วง 10-40 คะแนน คะแนนมาก หมายถึง มีการใช้สื่อที่มีความรุนแรงมาก โดย 10-20 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับน้อย 21-30 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับปานกลาง และ 31-40 คะแนน หมายถึง นักเรียนใช้สื่อที่มีความรุนแรงในระดับมาก

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามของ Kittitussaranee (2008) ที่พัฒนาตามแนวคิดของ Baumrind (1971) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 ประเภท คือ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย ประกอบด้วยข้อคำถาม 32 ข้อ ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด ให้ 4 คะแนน มาก ให้ 3 คะแนน น้อย ให้ 2 คะแนน และน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย ให้ 1 คะแนน ซึ่งเมื่อรวมคะแนนการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ ถ้าได้คะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบใดมากที่สุด ถือว่านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูตามรูปแบบนั้น และสำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายในการศึกษานี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) และการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม (แบบเข้มงวด แบบยอมตามบุตร และแบบปล่อยปละละเลย) ซึ่งตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรมาตรนามบัญญัติ (Nominal scale) ที่มี 2 ค่า (Dichotomous) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) โดยกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเหมาะสม เป็น 1 และกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม เป็น 0 และนำเข้าวิเคราะห์สมการถดถอย

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) มี 4 ระดับ ดังนี้ มาก ให้ 3 คะแนน ปานกลาง ให้ 2 คะแนน น้อย ให้ 1 คะแนน และไม่มีเลย ให้ 0 คะแนน ซึ่งคะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-30 คะแนน โดยคะแนนรวมค่อนข้างไปทางมาก หมายถึง นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแกมาก และถ้าคะแนนรวมค่อนข้างไปทางน้อย หมายถึง นักเรียนได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแกน้อย

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นของนักเรียนของ Yaowabut (2015) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม มีจำนวน 16 ข้อ แบ่งออกเป็นพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย วาจา สังคม และโลกไซเบอร์ ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ดังนี้ เป็นประจำ ให้ 3 คะแนน บ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน บางครั้ง ให้ 1 คะแนน และไม่เคยเลย ให้ 0 คะแนน ซึ่งคะแนนรวมอยู่ในช่วง 0-48 คะแนน โดยคะแนนรวมค่อนข้างไปทางมาก หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นมาก และถ้านักเรียนรวมค่อนข้างไปทางน้อย หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

แบบสอบถามความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามการใช้สื่อที่มีความรุนแรง และแบบสอบถามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ผู้วิจัยได้ขออนุญาตและนำมาใช้โดยไม่มีการดัดแปลง โดยแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาครั้งก่อน สำหรับแบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแกและแบบสอบถามพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยมีการดัดแปลงและสร้างขึ้นเองจากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปหาค่าความตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก 2 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการให้คำปรึกษา 1 ท่าน ตรวจสอบความสมบูรณ์และความตรงของเนื้อหา และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความเที่ยง (Content validity index [CVI]) เท่ากับ .80 และ .94 ตามลำดับ

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทุกชุดไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 2-6 เท่ากับ .84, .70, .86, .77 และ .93 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส IRB3-105/2564 ได้รับการอนุญาตจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งให้เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนได้ ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ส่งเอกสารชี้แจงและเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองผ่านทางไลน์ การยินยอมหรือปฏิเสธเข้าร่วมวิจัยตอบกลับผ่านทางลิงก์และคิวอาร์โค้ดที่ผู้วิจัยได้ส่งให้ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะถูกบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยตั้งรหัสไว้ การนำเสนอข้อมูลจะไม่เปิดเผยชื่อและนามสกุล นำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น และข้อมูลต่าง ๆ จะถูกทำลายทันทีภายหลังตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยเรียบร้อยแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังเค้าโครงวิจัยและเครื่องมือวิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับการอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 และผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษแห่งหนึ่งเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างกับอาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ อาจารย์ประจำชั้น และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ส่งเอกสารชี้แจงและเอกสารยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างและผู้ปกครองผ่านทางไลน์ ซึ่งสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยได้นัดหมายวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามพร้อมกันวันละ 1 ห้องเรียน เก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ไม่มีการเรียนการสอน ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูล เป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

2019 (COVID-19) โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์และมาเรียนที่โรงเรียน ดังนั้นการเก็บข้อมูลจึงมีทั้งการให้ตอบแบบสอบถามออนไลน์และตอบแบบสอบถามตามปกติที่โรงเรียน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยส่งลิงก์โปรแกรมซูมให้กลุ่มตัวอย่าง และให้เปิดวิดีโอตลอดการตอบแบบสอบถาม ส่งลิงก์และคิวอาร์โค้ดแบบสอบถามให้ทางช่องแชทของโปรแกรมซูม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถสแกนเข้าไปทำแบบสอบถามออนไลน์ได้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามที่โรงเรียน ผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคฯ โดยให้กลุ่มตัวอย่างสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ และจัดโต๊ะเว้นระยะห่าง 1-2 เมตร จากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงวิธีตอบแบบสอบถามและคำชี้แจงในแบบสอบถาม ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามพร้อมกัน และให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 30-40 นาที สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ทำแบบสอบถามออนไลน์ให้กดส่งข้อมูลในระบบ ส่วนนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามที่โรงเรียนให้นักเรียนนำแบบสอบถามใส่ซองที่ได้เตรียมไว้ให้ ปิดให้มิดชิด และนำไปใส่ในกล่องที่ได้เตรียมไว้ให้ หลังจากนั้นผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึกเป็นชุดอุปกรณ์การเรียนให้กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป กำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและครอบครัว คะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การใช้สื่อที่มีความรุนแรง รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมแข่งรถ ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา และวิเคราะห์ปัจจัยทำนายต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมชมแข่งรถผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้มีการทดสอบข้อตกของเบื้องต้นทางสถิติพบว่า มีข้อมูลที่เป็น Outliers 3 ราย ผู้วิจัยจึงตัดข้อมูลดังกล่าวออก รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่วิเคราะห์ทั้งสิ้น 170 ราย

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.3) โดยมีอายุเฉลี่ย 11.02 ปี ($SD = .73$, range 10-12) ส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 57.1) ผลการเรียนรู้ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ($SD = .47$, range 2.00-4.00) ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี มากที่สุด (ร้อยละ 60) รองลงมาในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 31.8) บิดามารดาอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 66.5) และเป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 56.5) ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 1 คน (ร้อยละ 47.6) รองลงมา มีจำนวน 2 คน (ร้อยละ 27.6) ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-5 คน (ร้อยละ 75.3) มีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวโดยบิดามารดาทะเลาะกันมากที่สุด (ร้อยละ 51.8) รองลงมาคือ พี่น้องหรือคนในครอบครัวทะเลาะกัน (ร้อยละ 40) มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉลี่ย 3.65 ชม./วัน ($SD = 1.97$, range = 1-10) ส่วนใหญ่ใช้ไลน์ (ร้อยละ 97.1) รองลงมาคือ เฟซบุ๊ก (ร้อยละ 70.6) โดยมีจุดประสงค์หลักในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร (ร้อยละ 93.5) รองลงมา คือ รับข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 90.6)

2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.41 ($SD = 5.59$, range 6-30) การใช้สื่อที่มีความรุนแรง โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.14 ($SD = 4.95$, range 12-35) ส่วนรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ แบบเหมาะสม (ให้อิสระอย่างมีขอบเขต) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.54 ($SD = 5.10$, range 8-32) และแบบไม่เหมาะสม (เข้มงวด ยอมตามบุตร และปล่อยปละละเลย) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.09 ($SD = 9.62$, range 30-78) เมื่อพิจารณารายด้านพบกลุ่มตัวอย่างได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.54 ($SD = 5.10$, range 8-32) รองลงมาคือ แบบเข้มงวด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.62 ($SD = 5.00$, range 9-32) แบบยอมตามบุตร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.47 ($SD = 4.60$, range 8-31) และแบบปล่อยปละละเลย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.00 ($SD = 4.91$, range 8-32) และ อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมแข่งรถ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ($SD = 2.50$, range 0-11) ตามลำดับ

สำหรับพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นโดยรวมมีคะแนนค่อนข้างน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ($SD = 3.63$, range 0-19) เมื่อพิจารณาคะแนนรายด้านทุกด้าน พบว่า คะแนนค่อนข้างน้อย โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นด้านวามากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ($SD = 1.58$, range 0-7) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย เท่ากับ 1.35 ($SD = 1.42$, range 0-7) ด้านสังคม เท่ากับ .54 ($SD = .86$, range 0-4) และด้านโลกไซเบอร์ เท่ากับ .52 ($SD = .99$, range 0-5) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและพิสัยของพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ($n = 170$)

พฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น	<i>M</i>	<i>SD</i>	Actual range	Possible range
โดยรวม	4.52	3.63	0-19	0-48
รายด้าน				
ด้านร่างกาย	1.35	1.42	0-7	0-12
ด้านวาม	2.11	1.58	0-7	0-12
ด้านสังคม	.54	.86	0-4	0-12
ด้านโลกไซเบอร์	.52	.99	0-5	0-12

3. ปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่น ได้แก่ รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ($\beta = -.273$, $p < .001$) รองลงมาคือ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง ($\beta = .225$, $p < .01$) อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก ($\beta = .200$, $p < .01$) และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ($\beta = -.179$, $p < .05$) ตามลำดับ โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 33.4 ($R^2 = .334$, $p < .05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ($n = 170$)

ตัวแปร	ΔR^2	R^2	<i>b</i>	<i>SE(b)</i>	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	.223	.223	-2.376	.649	-.273	-3.661	<.001
การใช้สื่อที่มีความรุนแรง	.055	.277	.165	.050	.225	3.273	.001
อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมข่มเหงรังแก	.031	.308	.290	.096	.200	3.037	.003
ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	.026	.334	-.116	.046	-.179	-2.542	.012
Constant			4.329	1.606		2.696	.008

$R^2 = .334$, Adjust $R^2 = .318$, $F_{(4,165)} = 20.709$, $p < .001$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู สามารถทำนายพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลายได้และมีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = -.273$, $p < .001$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่เหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) เด็กจะมีพฤติกรรมข่มเหงรังแกผู้อื่นน้อย ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการหรือกระบวนการที่บิดามารดาใช้ในการแนะนำ อบรมสั่งสอนบุตร ตามแนวคิดของ Baumrind (1971)

แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต บิดามารดามีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้เด็กปฏิบัติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง รับฟังเหตุผลจากเด็ก ให้ความรักความอบอุ่นและใส่ใจต่อเด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูในรูปแบบนี้จึงเป็นคนที่มีความสัมพันธ์ดี มีทักษะทางสังคม สามารถปรับตัวในสังคมได้ดี มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น สอดคล้องกับการศึกษาของ Carson (2014) ที่ศึกษาพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นด้านโลกไซเบอร์ในวัยรุ่น ประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตช่วยลดความถี่ในการชมเชยรังแกผู้อื่นทางโลกไซเบอร์ ($p < .01$)

ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่เหมาะสม ได้แก่ แบบเข้มงวด บิดามารดาเคร่งครัดกับบุตรมากเกินไปและมักลงโทษเด็กหากเด็กทำไม่ได้ตามที่คาดหวัง เด็กที่มาจากการเลี้ยงดูแบบนี้จึงมักโกรธง่าย ไม่เป็นมิตร มีความคับข้องใจสูง และมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรง แบบยอมตามบุตร เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยให้เด็กแสดงความรู้สึก และความต้องการได้อย่างอิสระ ไม่ได้กำหนดขอบเขตหรือควบคุมพฤติกรรม ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จึงมักแสดงออกพฤติกรรมได้ตามใจตนเองโดยไม่รู้ว่าการแสดงออกนั้นผิดหรือถูก และแบบปล่อยปละละเลย บิดามารดาเพิกเฉยต่อเด็ก ไม่ดูแลเอาใจใส่เด็ก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้ จึงมักมีปัญหาด้านการเรียน ต่อต้านสังคม กลายเป็นเด็กมีปัญหา และมีพฤติกรรมทำร้ายผู้อื่น (Laeheem, 2013) ดังการศึกษาของ Sakarinkhul and Wacharasindhu (2014) ที่ศึกษาความชุกของการชมเชยรังแกและปัจจัยด้านจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเด็กมัธยมต้นเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม แบบปล่อยปละละเลย และแบบตามใจ จะมีความเสี่ยงต่อการเป็นผู้รังแกผู้อื่นมากกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้อิสระอย่างมีขอบเขตถึง 9.33 เท่า ($p < .01$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Chaiya, Hutabaedya, and Siansalai (2017) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลำปาง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นด้านร่างกายและด้านวาจา ($r = .108, r = .105, p < .05$ ตามลำดับ) และการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเกิดพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย ($r = .115, p < .05$)

2. การใช้สื่อที่มีความรุนแรง เป็นตัวแปรลำดับที่สองที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ($\beta = .225, p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ใช้สื่อที่มีความรุนแรงมากจะส่งผลต่อการมีพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นมากขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงเป็นการเข้าถึงและได้รับข้อมูล เนื้อหาข่าวสาร รูปภาพ วิดีโอ เสียงจากสื่อ เช่น โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หนังสือการ์ตูน สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยข้อมูลที่เข้าถึงนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับความก้าวร้าวรุนแรง เช่น การทะเลาะวิวาท ต่อสู้และทำร้ายร่างกายกัน เป็นต้น จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า นอกเหนือจากที่เด็กมีการใช้สื่อในการเรียนออนไลน์แล้ว เด็กมีการใช้ไลน์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ดิกด็อก และเมสเซนเจอร์ โดยสื่อต่าง ๆ ดังกล่าว บางส่วนมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีความรุนแรง เช่น ต่อสู้ ทำลายล้าง ตบตีกัน และทะเลาะกัน เป็นต้น รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างมีการใช้สื่อออนไลน์โดยเฉลี่ย 3.65 ชั่วโมง/วัน ซึ่งเด็กวัยเรียนไม่ควรใช้สื่อสังคมออนไลน์เกิน 2 ชม./วัน (Department of Mental Health, 2021) เพราะหากเด็กมีการใช้สื่อที่มีความรุนแรง และพบเห็นบ่อย ๆ จะทำให้เด็กเกิดความเคยชิน และเลียนแบบพฤติกรรมนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Yaowabut (2015) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นด้านร่างกาย วาจา และสังคม และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นด้านวาจา ($p < .05$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Abu-Bake and Ayyd (2018) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อที่มีความรุนแรงกับพฤติกรรมชมเชยรังแกในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 - มัธยมศึกษาปีที่ 2 ในประเทศจอร์แดน พบว่า การใช้สื่อที่มีความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมชมเชยรังแกในนักเรียน ($p < .01$) และการศึกษาของ Rokoyah and Hastuti (2019) ศึกษาพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของมารดากับสื่อโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า การใช้สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็ก ($\beta = .517, p < .001$) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูโทรทัศน์

ที่มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง เช่น การต่อสู้ ทำร้ายร่างกาย อาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรม ช่มแหร่งแกผู้อื่นได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้ใช้สื่อโทรทัศน์ที่มีเนื้อหารุนแรง

3. อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมช่มแหร่งแก เป็นตัวแปรลำดับที่สามที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ($\beta = .200, p < .01$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมช่มแหร่งแกมาก เด็กจะมีพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นมากขึ้น ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า อิทธิพลจากเพื่อนที่มีพฤติกรรมช่มแหร่งแกเป็นการที่เด็กกระทำหรือแสดงออกถึงพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นตามอย่างเพื่อน เช่น ขว้างปา สิ่งของใส่คนอื่น พุดจาล้อเลียน ตะคอก ชู หรือด่าว่าคนอื่น ชักชวนไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือโน้มน้าวให้บุคคลที่อยู่ใกล้ชดมีพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นด้วย เป็นต้น ดังการศึกษาของ Kaipriwan (2017) ศึกษาพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่น ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่พบเห็นแบบอย่างการช่มแหร่งแกจากเพื่อนในระดับสูง เช่น พุดจาล้อเลียน กีดกันเพื่อนไม่ให้เข้ากลุ่ม ทำร้ายร่างกายคนอื่น และขว้างปาสิ่งของใส่กัน เป็นต้น มีโอกาสช่มแหร่งแกผู้อื่นด้านร่างกาย วาจา สัมพันธ์ภาพ และไซเบอร์ได้มากกว่ากลุ่มนักเรียนที่พบเห็นแบบอย่างการช่มแหร่งแกผู้อื่นจากเพื่อนในระดับต่ำ ($p < .001$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Yaowabut (2015) ที่ศึกษาปัจจัยทำนายพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นทั้งด้านร่างกาย วาจา และสังคมได้ ($p < .05$)

4. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นตัวแปรลำดับสุดท้ายที่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย ($\beta = -.179, p < .05$) หมายความว่า เด็กวัยเรียนตอนปลายที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะส่งผลทำให้มีพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นน้อยกว่าเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นการประเมินตนเองเกี่ยวกับความรู้สึกรักตนเอง ภูมิใจในตนเอง ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ (Rosenberg, 1965) โดยเด็กที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองในด้านบวก ยอมรับตนเองและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่วนเด็กที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ จะไม่ค่อยมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองตนเองว่าไร้ค่า มีความวิตกกังวลสูง ไม่ชอบฟังคนอื่น โกรธ โมโหง่าย เด็กจึงมักมีพฤติกรรมก้าวร้าวและช่มแหร่งแกผู้อื่น (Laeheem, 2013) ดังการศึกษาของ Chung et al. (2018) ที่ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นหรือตกเป็นเหยื่อของการช่มแหร่งแกในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประเทศเกาหลี พบว่า เด็กที่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำจะมีประสบการณ์ช่มแหร่งแกผู้อื่นและความถี่ในการช่มแหร่งแกผู้อื่นมากขึ้น ($p < .001$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Kiatsiri (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมช่มแหร่งแกด้านไซเบอร์ในนักเรียนมัธยมต้น โรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมช่มแหร่งแกทางไซเบอร์ของนักเรียน ($p < .01$) นอกจากนี้การศึกษาของ Anuthato, Chularut, and Prayai (2021) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมช่มแหร่งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลทางลบต่อพฤติกรรมการช่มแหร่งแกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ($\beta = -.15, p < .01$) จะเห็นได้ว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นปัจจัยพื้นฐานและมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งหากบุคคลมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา เช่น พฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นทั้งด้านร่างกาย วาจา สังคม และโลกไซเบอร์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

พยาบาล บุคลากรด้านสุขภาพ และครู สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมช่มแหร่งแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้ปกครองให้อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) สอนและแนะนำนักเรียนให้หลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มี

ความรุนแรง หลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

การทำวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษาโดยพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมเพื่อส่งเสริมหรือป้องกันพฤติกรรมชมเชยรังแกผู้อื่นในเด็กวัยเรียนตอนปลาย โดยเน้นการส่งเสริมผู้ปกครองให้อบรมเลี้ยงดูบุตรแบบเหมาะสม (แบบให้อิสระอย่างมีขอบเขต) สอนและแนะนำนักเรียนให้หลีกเลี่ยงการใช้สื่อที่มีความรุนแรง หลีกเลี่ยงเพื่อนที่มีพฤติกรรมชมเชยรังแก และส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเพียงแห่งเดียว และได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 หลักสูตร ซึ่งไม่ครอบคลุมทุกหลักสูตร การนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้จึงควรคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาด้วย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้เป็นช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) กลุ่มตัวอย่างมีการเรียนการสอนทั้งแบบออนไลน์ (Online) และมาเรียนที่โรงเรียน (Onsite) ข้อมูลที่ได้อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างบางรายไม่ได้มาโรงเรียนและไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ดังนั้นการนำผลการวิจัยไปใช้จึงควรคำนึงถึงบริบทดังกล่าวด้วย

References

- Abu-Baker, N. N., & Ayyd, S. N. (2018). The relationship between exposure to media violence and school bullying in Jordan. *Global Journal of Health Science*, 10(5), 154-166.
- Anuthato, A., Chularut, P., & Prayai, N. (2021). The factors affecting of bullying behavior of lower secondary students. *Journal of Education Measurement*, 38(103), 158-170. [In Thai]
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monographs*. 4(1), 1-103.
- Chaiya, N., Hutabaedya, B., & Siansalai, S. (2017). The factors related to bullying behaviors of secondary school students in Lampang province. In *The 7th STOU National Research conference* (pp. 1-12). Sukhothai Thammathirat Open University. [In Thai]
- Child and Adolescent Mental Health Institute. (2018). *Practical guide for preventing and managing bullying behavior in school*. Bangkok: Beyond Publishing. [In Thai]
- Carson, R. (2014). *Adolescent cyberbullying in New Zealand and the implications of parenting styles*. Master's Thesis, Arts in Psychology, University of Canterbury.
- Chatchawanon, S., Ularntinon, S., Empremsilapa, S., & Piyasilapa, V. (2020). *Guide for parents about child care and development at school age children (6-12 year)*. Bangkok: The Royal College Pediatrics of Thailand. [In Thai]
- Chung, Y. J., Sun, M. S., & Kim, H. J. (2018). What makes bullies and victims in Korean elementary schools?. *Children and Youth Service Review*, 94(1), 132-139.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Department of Mental Health. (2018). *Thailand is the second of bullying behavior in school*. Retrieved from <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485> [In Thai]

- Department of Mental Health. (2021). *6 Signs of social addiction*. Retrieved from <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30815>
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). *Health program planning: An educational and ecological approach* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kaipriwan, C. (2017). *Bullying behavior among senior high school students in Ratchathewi district, Bangkok metropolitan*. Master's Thesis, Faculty of Public Health, Mahidol University. [In Thai]
- Kiatsiri, E. (2017). *Factors associated with cyberbullying behavior among middle school students*. Master's Thesis, Nursing Science (Community Nurse Practitioner), Mahidol University. [In Thai]
- Kittitussaranee, S. (2008). *The relationship between parenting styles and depression of the fourth level students in Nonthaburi Education Service Area Office Zone 1*. Master's Thesis, Department of Psychology, Kasetsart University. [In Thai]
- Laeheem, K. (2013). *Student's bullying behavior*. Songkla: Faculty of Science, Prince of Songkla University. [In Thai]
- Luxenberg, H., Limber, P. S., & Olweus, D. (2019). *Bullying in U.S. schools (2019 Status report)*. Retrieved from <http://olweus.sites.clemson.edu>
- Niamesri, A. (2020). *Discussion on the topic "Bullying"*. Retrieved from <https://www.dmh.go.th> [In Thai]
- Piyasil, W. (2020). *Bullying in child and youth*. Retrieved from <http://www.thaipediatrics.org> [In Thai]
- Puranachakere, T., Punyapas, S., & Kaewpornasawan, T. (2015). Coping strategies of grade 4-6 primary school students in response to being bullied. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 60(4), 275-286. [In Thai]
- Rokoyah, N. F. A., & Hastuti, D. (2019). Mother's parenting style and television media access determining bullying behavior on elementary school children. *Jurnal Ilmu Keluarga dan Konsumen*, 12(1), 52-62.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton: University Press.
- Sakarinkul, C., & Wacharasindhu, A. (2014). Prevalence of bullying and associated psychosocial factors among lower secondary school students in Muang, Chiangmai. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 59(3), 221-230. [In Thai]
- Wongpakaran, T., & Wongpakaran, N. (2012). A comparison of reliability and construct validity between the original and revised versions of the Rosenberg self-esteem scale. *Psychiatry Investig*, 9(1), 54-58.
- World Health Organization [WHO]. (2020 a). *Violence against children*. Retrieved from <http://www.who.int>
- World Health Organization [WHO]. (2020 b). *Global status report on preventing violence against children 2020*. Retrieved from <http://www.who.int>
- Yaowabut, A. (2015). *Factors influencing early adolescent bullying in the Bangkok area*. Master's Thesis, Public Health, Mahidol University. [In Thai]